

Dějiny střední Evropy za posledních dvě stě let mají ve svém „panteonu“ více politických myslitelů – federalistů, kteří usilovali o vytvoření středoevropského „commonwealthu“ národů nacházejících se v geopolitickém prostoru mezi Německem a Ruskem. Právě reakce na německý Drang nach Osten a ruské stremljenie na Zapad – tedy velmocenské ohrožování malých národů ve střední Evropě, vedlo tyto federalisty k myšlence spolku středoevropských národů a jejich společné obrany proti sousedním velmocím. Tyto středoevropské federalistické koncepce – přestože byly ve své době jakkoli nereálné – by nebylo vhodné vypustit z evropské historie.

Mezi tyto federalisty, kteří v různých obdobích a v různých podmínkách konstruovali a předkládali plány na utvoření nadnárodního politického celku ve střední Evropě, patřili zejména Polák Adam Czartoryjskij, Čech František Palacký, Rakušan Karl Renner, Maďar Oszkár Jászai, Rumun Aurel Popovici a také Slovák Milan Hodža.¹

Právě Milan Hodža je dnes pro mnohé neznámou postavou, přestože se stal nejúspěšnějším slovenským politikem v éře první Československé republiky. Přitom se svými politickými koncepcemi, stejně jako politickou a diplomatickou činností, může řadit mezi osobnosti evropské politiky.

Známý je především jako první předseda vlády pocházející ze Slovenska nebo dlouholetý ministr zemědělství. Méně se však již připomíná krátké období, kdy kromě premiérského úřadu spravoval také ministerstvo zahraničí. Přitom mezinárodní otázky stály celý život v popředí jeho zájmu. Právě v období od prosince 1935 do února 1936, kdy seděl na zmíněných dvou židlích, se intenzivně pokoušel realizovat svůj dlouhodobě promyšlený plán na vytvoření podunajské federace. Ve svém marném snažení pokračoval z titulu předsedy vlády i poté, co resort zahraničí opustil, v podstatě až téměř do krachu diplomatických jednání v září 1938, kdy na svůj premiérský post rezignoval.